

ПАРТНЕРИ НА ПРОЕКТОТ:
Општина Зрновци (РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА)
Општина Белица (РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА)

IPA CROSS BORDER PROGRAMME CCI 2007CB16IPO007

„ВАЛОРИЗАЦИЈА НА ОБНОВЛИВИТЕ ИЗВОРИ
НА ЕНЕРГИЈА ВО ПОГРАНИЧНАТА ОБЛАСТ“

Проектот е ко-финансиран од страна на
Европската Унија

Енергетската ефикасност во Македонија

Стратегијата за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 беше усвоена од страна на Владата во септември 2010 година. Како одговор на заложбата за подобрување на енергетската ефикасност, која сама по себе претставува клучен приоритет во енергетскиот сектор¹, оваа стратегија воспоставува рамка за подобрување на состојбата на одржливото користење на енергијата преку усвојување и имплементирање на правни и регулаторни мерки, институционално и кадровско зајакнување, социјални и финансиски мерки, како и голем број технички програми и иницијативи наменети за потрошувачите.

Стратегијата предвидува заштеда на енергијата од над **9% до 2018 година, споредено со просечната потрошувачка во петгодишниот период 2002-2006 (147ktoe)**, со истовремена промоција на енергетската ефикасност, како и мониторинг и верификација до 2020 година.

Правните и регулаторните мерки содржат:

- Подготовка и примена на примарната и секундарната правна и регулаторна легислатива (нов Закон за енергетика, измени на Законот за градење, комплетирање на Правилникот за енергетска ефикасност на згради, изработка на енергетски кодекси за градежни објекти, примена на енергетските контроли и сертифицирање на енергетски контролори).
- Изработка на соодветни помошни механизми за зголемување на проектите од областа на енергетската ефикасност (помош за формирање компании за енергетски услуги (ESCOs) и договори за изведба, формирање на Фонд за енергетска ефикасност, интензивирање на јавно-приватното партнерство (ЈПП) преку кое на општините ќе им се овозможи пристап до приватниот капитал, размена на искуства во однос на проектите поврзани со енергетската ефикасност, засилена размена на менаџерски техники, стекнување вештини за намалување на трошоците, насочување на фокусот кон

¹ Стратегија за развој на енергетиката на Република Македонија до 2030 година.
(Службен Весник на Република Македонија бр. 143/10).

потрошувачите и подобрување на услугите, долгорочен договор меѓу индустрискиот сектор и Владата за намалување на енергетската потрошувачка (работна дозвола за Интегрирана заштита од и контрола на загадувањето - ИЗКЗ) со цел промовирање на најдобрите расположливи технологии во македонската економија.

- Регионална соработка (учество во меѓународни проекти чија главна цел е промовирање на енергетската ефикасност, вмрежување и соработка што ќе овозможи размена на искуства и знаења меѓу регионалните експерти од досега спроведените реформи во поглед на енергетската ефикасност и развојот на пазарот).

Под **зајакнување на институционалните капацитети**, Стратегијата ги дефинира поединечните задолженија на Министерството за економија и Агенцијата за енергетика, како и формирање Надзорна група (комитет) – меѓуагенциска група експерти од најзначајните чинители во Владата, академијата, граѓанскиот сектор, бизнис-заедницата, претставници на потрошувачите и др. Зајакнувањето на капацитетите, исто така, вклучува и едукација и мерки за подигање на свеста на сите нивоа, како и професионални тренинзи и сертифицирање на енергетските контролори. Социјалните мерки првенствено се фокусираат на енергетската ефикасност кај социјалните станovi и домување и блок-тарифите за електрична енергија. Понатаму, во Стратегијата како клучна финансиска мерка е предвидено основање Фонд за енергетска ефикасност.

Конечно, Стратегијата ги идентификува и анализира техничките иницијативи (програми) во однос на потрошувачката. Иницијативите се групирани по сектори:

Резиденцијални згради

- Централен систем за греење во Скопје
- Енергетска ефикасност во социјалното домување
- Кодекси за градење и нивно спроведување/сертифицирање
- Означување на електричните апарати и опрема и нивно стандардизирање
- Замена на печките на дрва со високоефикасни модели
- Инфо точки; информативни кампањи за енергетската ефикасност

- Означување и стандардиза контрола на енергетските карактеристики на котлите за топла вода и системите за климатизирање
- Финансиска поддршка за физички лица за инвестирање во доменот на енергетската ефикасност
- Соларни системи и геотермални топлински пумпи
- Енергетско-ефикасни мерки во повеќестанбените резиденцијални згради:
 - замена на вратите и прозорците;
 - изолација на таваните;
 - изолација на фасадите;
 - воведување ефикасно осветлување во становите и заедничките простории.

Комерцијални и услужни згради

- Имплементирање на градежните кодекси и сертифицирање
- Инспекции за котлите, т.е. системите за климатизација
- Образовен сектор - реновирање на училиштата
- Инфоцентри, кампањи и меѓуопштинска мрежа за енергетска ефикасност
- Управување со енергијата и контрола на комерцијалниот и услужниот сектор
- Подобрување на ефикасноста на уличното осветлување
- Означување на електричните апарати и опрема и нивно стандардизирање
- Реновирање на болниците
- Соларни системи и геотермални топлински пумпи
- Енергетска ефикасност и корпоративно-општествена одговорност

Индустрија

- Подобрување на производствениот процес
 - почисто производство;
 - дозволи за ИЗКЗ;
- Енергетски контроли
- Когенерација (комбинирано производство на топлинска и електрична енергија)
- Енергетски карактеристики на нерезиденцијалните згради

- Подобрување на осветлувањето
- Промена на видот на енергенсот
- Механизам за чист развој (МЧР)
- Искористување на отпадните топлини (не МЧР)
- „Памтни погони“
- Снабдување со компресиран воздух
- Добар кукен ред
- Енергетска ефикасност и корпоративно-општествена одговорност

Сообраќај

- Обнова на домашниот возен парк на друмски возила
- Промовирање на одржлив сообраќаен систем во градските средини:
 - воведување трамвај во Скопје;
 - обнова на градските автобуси;
 - политики за паркирање;
 - промоции за поголемо користење на велосипедите;
- Воведување интегриран центар за управување со сообраќајот
- Стандарди за квалитетот и економичноста на горивата
- Денови без автомобили
- Промоции за поголема употреба на меѓуградскиот железнички сообраќај
- Даночни намалувања за еколошки возила

Енергетска ефикасност и користење на обновливи извори на енергија во Источниот регион – Дебата за поттикнување на енергетската ефикасност

Проектниот тим на општина Зрновци, во рамки на проектот „Валоризација на обновливите извори на енергија во пограничната област“ беше дел од дебата за поттикнување на енергетската ефикасност и користењето на обновливи извори на енергија како дел од стратегијата за промовирање на одржлив развој во регион.

Дебатата беше отворена од страна на градоначалникот на Штип, г. Илчо Захариев. Тој ја поздравил иницијативата за организирање ваква дебата и ја потенцираше нејзината важност за единиците на локалната самоуправа, при што нагласи дека заклучоците од неа ќе послужат како

патоказ во процесот на изготвување и имплементација на локалните политики за енергетска ефикасност. Воведниот говор и присуството на градоначалникот ја демонстрираше посветеноста на Источниот регион за политиките поврзани со енергетската ефикасност и важност од нив.

За општините од овој регион, проблемите со финансиските средства и недостигот од експерти се едни од најголемите предизвици. Следствено на ова, воспоставувањето Национален фонд за енергетска ефикасност се истакна како начин за решавање на проблемот со финансиите. Исто така, се побара и основање посебен фонд посветен исклучиво за приватните домаќинства со незавршени фасади - проблем кој влијае на целокупната потрошувачка на електрична енергија и греење. Меѓутоа, финансиските проблеми не влијаат единствено на процесите на инвестирање/реновирање/реконструкција, туку и на процесот на подготвување студии за изводливост. Имено, недостигот од пари им отежнува на општините да ги поткрепат локалните еколошки програми и планови за енергетска ефикасност со студии за изводливост, што е од суштинско значење за привлекување инвеститори и финансиери. Понатаму, тие побараа полесен пристап до банкарски кредити и заеми преку кои, исто така, може да ги подобрат иницијативите поврзани со енергетската ефикасност.

Претставниците од локалниот бизнис-сектор истакнаа дека Источниот регион има огромен потенцијал за инвестирање во биомаса, како и за ЈПП. Од друга страна, претставниците на општините истакнаа дека овој процес е отежнат од неколку фактори- потешкотии при обезбедувањето банкарски гаранции како предуслов за потпишување вакви договори и недостаток од посебен закон којшто се однесува на енергетска ефикасност што би ја олеснил процедурата за инвестирање. Во ситуација во која таков закон недостига, општинските претставници тврдат дека се принудени да поминат низ правен лавиринт при изработка на договорите за ЈПП и да ги усогласат со различни други закони, како што се Законот за јавни набавки и Законот за енергија, што одзема многу време.

Во однос на јавната свест, демонстрирањето точна, видлива и постојана заложба од страна на политичките чинители (како на локално така и на централно ниво) во смисла на инвестиции и активности бешепосочено како главен услов за подигање на јавната свест. Според учесниците, информираноста на јавноста за овие проекти ќе биде јасен сигнал за

приватниот сектор и граѓаните да се вклучат во ваквите активности.

Од значење е и заклучокот дека Источниот регион има потреба од интензивирање на процесот на гасификација што ќе придонесе за подобрување на енергетската ефикасност, но и за поконкурентна локална економија. За оваа цел, општините изразија подготвеност и заинтересираност да учествуваат во развојот и унапредувањето на мрежата за дистрибуција, но за да се стори тоа, неопходни се правни измени и прилагодувања.

Контакт:

Општина Зрновци

Ул. „Илинденска“ бб, Зрновци 2305

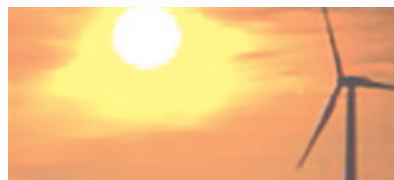
Тел. +389 33 353 102

Факс: +389 33 353 105

емаил: info@zrnovci.gov.mk

„Оваа публикација е издадена со помош на Европската унија преку ИПА Програмата за прекугранична соработка CCI Number 2007CB16IPO007. Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Општина Зрновци и на ниту еден начин не ги рефлектира ставовите на Европската унија, или пак на Управувачкиот орган на Програмата“

“This publication has been produced with the assistance of the European Union through the IPA Cross-border Programme CCI Number 2007CB16IPO007. The contents of this publication are the sole responsibility of Municipality of Zrnovci and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or the Managing Authority of the Programme.”

This project is co-financed by the European Union
through IPA Cross-Border Programme
CCI Number: 2007CB16IP0007

